

Studia Biblica Slovaca

Ročník 12

2020

Číslo 2

ABSTRAKTY

Biblica 100 (2019)¹

(č. 1) 1-13: **M. Gilbert: Le centenaire de la revue Biblica.** Pri príležitosti stého ročníka časopisu *Biblica* mapuje Gilbert jeho vývoj v štyroch štádiách. V rokoch 1920 – 1949 boli počiatky časopisu poznačené krízou modernizmu, ktorá limitovala bádanie na poli biblických vied. Až v predkoncilovom období 1950 – 1962 mohli prispievatelia *Biblica* voľne uplatňovať metódy biblickej exegézy. Vďaka čomu mohol časopis nabrat v rokoch 1963 – 2000 svoj odborný ráz a svojou kvalitou sa zaradil medzi popredné exegetické periodiká. Posledné dve dekády sa *Biblica* vyznačuje väčšou medzinárodnou spoluprácou, hoci naďalej platí, že je zaň zodpovedné kolégium profesorov jezuitov na PBI a nie samotný inštitút.

14-33: **L. Pessoa da Silva Pinto: The Beginning of the Καίγε Section of 2 Samuel.** V gréckom preklade Septuaginty sa dajú rozpoznať štýly rôznych prekladateľov. Jedným z nich je preklad *καίγε*, nazvaný podľa častého výskytu *καί* a *γε* namiesto hebr. *וַ* a objavený Thackerayom v 2Sam 11,2–1Kr 2,11 (sekcia *γβ*). Pessoa da Silva Pinto si kladie za cieľ určiť, či 2Sam 10 patrí do okruhu tohto prekladu, ako pred ním naznačil Shenkel. Podrobná analýza veršov 1-5 v cambridgeskej edícii LXX^B a španielskej LXX^L ho privádza k záveru, že v 2Sam 1-5 je viacero indícií, na základe ktorých treba túto kapitolu pokladať za *καίγε* preklad a vidieť tak v nej začiatok sekcie *γβ*.

34-49: **T. Häner: The Exegetical Function of the Additions to Old Greek Job (42,17a-e).** Kým Kniha Jób v hebrejčine končí Jóbovou smrťou, grécke verzie dodávajú: „Je však napísané, že on opäť vstane s tými, ktorých Pán vzkriesi.“ (42,17a LXX) Následne sa grécky text odvoláva na „Sýrsku knihu“ a predstavuje Jóba ako piateho potomka Abraháma po Ezauovej línii a ako jedného z edomských vládcov. Häner pokladá tento dodatok za

---

¹ Dostupné na: Peeters Online Journals (<http://poj.peeters-leuven.be>). Kto by mal záujem o niektorý z článkov, a nemá k nemu on-line prístup, môže sa obrátiť na: jaroslav.mudron@gmail.com.

súčasť autoritatívnej interpretácie zo strany gréckeho prekladateľa. Autorita Jóba ako Abrahámovho potomka má zaručiť kanonickosť knihy a jej prepojenie s Gn 36. Kľúčom pre výklad knihy Jób je podľa tohto verša perspektíva vzkriesenia spravodlivého človeka.

50-59: **R. J. Clifford: Look at Qoheleth 7,23-29.** Záverečné verše siedmej kapitoly privádzajú Kazateľa k pocitu márneho hľadania múdrosti. Clifford sa zaoberá Kaz 7,23-29 vo svetle celej knihy ako aj múdroslovnej literatúry. Kazateľova túžba po niečom väčšom, ale vzdialenom (vv. 23-24), ho núti zmeniť smer hľadania (v. 25). Od múdrosti sa preto odvracia k pomätenosti, ktorej výstižný opis nachádza v obraze zvädzajúcej ženy (v. 26). Obraz je najskôr alegóriou pomätenosti ako takej, ktorá by mala byť následne nahradená postavou ženy-múdrosti. Kazateľ sa však dištancuje od takéhoto typického záveru múdroslovných kníh (vv. 27-28), lebo vyznávači tohto druhu múdrosti sú podľa neho príliš vypočítaví (v. 29).

60-83: **R. Hendel: The Life of Metaphor in Song of Songs: Poetics, Canon, and the Cultural Bible.** Metafory knihy Pieseň piesní sú svojou povahou jedinečné. Hendel sumarizuje diskusiu biblistov nad charakterom týchto metafor a načrtáva históriu ich interpretácie. Novosť metafor v Pies spočíva v dialektickom posúvaní významu: ich základný podmet (*the principal subject = tenor*), napr. záhrada, sa nielenže implikuje na náhradný podmet (*the subsidiary subject = vehicle*), t. j. na vzťah milencov, ale sa ním doslova stáva v najvýstižnejšom vyjadrení milostnej vášne. Vďaka Herderovmu teologickému prístupu k poézii dostala Pies svoje miesto aj v protestantskej teológii, ktorá ňou v minulosti pohrdala.

84-104: **M. Hørning Jensen: Atonement Theology in the Gospel of Mark as Isaianic Proximity to the Divine.** Chcel evanjelista Marek predstaviť Ježišovu smrť ako zmiernu obeť za hriechy? Hørning Jensen polemizuje s postkolonialistickým čítaním evanjelia, ktoré predstavuje Ježiša ako obeť spoločensko-politických udalostí, interpretujúc „dobrú zvesť“ a „kríž“ v sociologickom rozmere. Kristovo ukrižovanie je však v Markovom podaní očividne vsadené do Deuteroizaiášovho rámca nového exodu, ktorý začína vyslobodením zo zajatia a vrcholí príchodom do Jeruzalema, kde Boh zasadá na trón. V tejto optike náleží vidieť opis roztrhutej chrámovej opony v Mk 15,38 ako dôsledok Ježišovej uzmierujúcej smrti.

105-116: **J.-N. Aletti: The Rhetorical Approach: A Better Method for Interpreting the Letters of Paul? Rom 1,18-3,20 as a Test Case.** Rétorický prístup k Pavlovým listom viedol v posledných desaťročiach k lepšiemu pochopeniu spôsobu autorovej argumentácie. Napriek tomuto, ako poznamenáva Aletti, viacerí biblisti prehliadajú tento pokrok a naďalej interpretujú Rim 1,18–3,20 v zmysle, že celé ľudstvo je pod vládou hriechu. Rétorická analýza tejto state naopak odhaľuje, že základným *propositio*, navrhovaným argumentom, je Boží hnev namierený proti každej nepravosti a bezbožnosti ľudí (1,18). Čo nasleduje potom, je *probatio*, dokazovanie na rôznych úrovniach ľudského spektra, aby sa prišlo k záveru, že nijaký človek nemôže byť ospravedlivený zo skutkov podľa zákona (3,20).

117-134: **D. Hunn: The Hagar-Sarah Allegory: Two Covenants, Two Destinies.** Aby odradil svojich poslucháčov od pridržania sa zákona, používa Pavol v Gal 4,21-31 alegóriu, dvoch Abrahámových synov. Prekvapujúco je to práve Izmael, syn otrokyne Agar, ktorý je opísaný ako obraz zmluvy zo Sinaja, kým Izák sa stáva synom prisľúbenia. Hunnová

rozoberá túto alegóriu z viacerých hľadísk. Agarín syn nepredstavuje Židov, ale tých, ktorí chcú na židovstvo konvertovať, hoci v Kristovi už majú účasť na Abrahámovom prisľúbení. Ako musel byť vyhnaný Izmael, aby neohrozil Izákovo dedičstvo, takisto nebudú môcť mať podiel na prisľúbení tí, ktorí chcú žiť pod oboma zmluvami – v otroctve a aj podľa ducha.

(č. 2) 161-172: M. Winkler: Eine Epiphanie ‘zwischen den Zeilen’ in Ex 17,6?

Jeden z prvých konfliktov medzi Izraelitmi a Mojžišom nastal v Ex 17,1-7 pre nedostatok vody na púšti. Winkler si všíma, že ústredným motívom state nie je ani tak voda, ako dôvera v Božiu prítomnosť v núdzovej situácii. Viaceré slovné výrazy v texte naznačujú, že Ex 17,1-7 sa má čítať ako epifánia, t. j. opis Božieho zjavenia, hoci tento literárny druh tu zostáva ukrytý len medzi riadkami. Kľúčový, ale zato komplikovaný verš 6 prekladá Winkler v zmysle: „Zakrátko budem (vnímateľne) stáť pred tebou tam na skale na Horebe, pričom ty udríš na skalu (kým moja prítomnosť trvá), načo z nej vytryskne voda a ľud bude piť.“

173-186: **G. Darshan: The Semantic Shift of נשא פנים and בשת in Ben Sira in its Hellenistic Context.** V hebrejskej Biblii je hanba vnímaná zväčša negatívne ako dôsledok hriechu. Podľa Daršana sa tento pohľad začal meniť v helénskom období. Kniha Sirachovho syna rozlišuje medzi dobrou a zlou hanbou v 4,21-22 a 41,14-42,8. Zmena sa odrazila aj na významovom posune vo vtedajšom hebrejskom jazyku. Slovné spojenia נשא פנים a הכיר פנים sa stali synonymom pre בַּשְׁתָּה v zmysle „stud, umiernenosť, pokora“, čo je v súlade s helénskou koncepciou αἰδώς „hanba“ v jej pozitívnom význame. Aj neskoršia rabínska tradícia pokračovala v rozvíjaní aspektu tejto ušľachtilej hanby.

187-206: **W. E. Bivin: Domain-Based Conditionality in Biblical Hebrew.**

Podmienkové vety sa v biblickej hebrejčine zvyčajne rozlišujú podľa stupňa reálnosti ich predvetia. Bivin poukazuje na nedostatočnosť tohto delenia a na hebrejské kondicionály aplikuje analytický rámec kognitívnej lingvistiky. Podľa kognitívno-funkčného vzorca sa podmienkové vety delia na obsahové, všeobecné a rečového aktu. Do poslednej skupiny patrí podstatná väčšina podmienkových viet v SZ (vyše 600 spomedzi 795). Výber slovesnej formy *yiqtol*, *qatal* a *weqatal* závisí pritom od autorovej perspektívy na možnosti priebehu deja pred alebo po vyrieknutí danej podmienkovej vety.

207-228: **A. Delgado Gómez: The Literary Functions of the Loanwords and Codeswitching in John’s Gospel.** Hoci je zrejmé, že Jánovo evanjelium bolo napísané v gréckom dialekte koiné, vyskytujú sa v ňom viaceré semitizmy a pár latinizmov. Gómez zatrieduje tieto negrécke slová podľa toho, či ide o technické výrazy, prebraté slová, cudzie slová alebo o striedanie kódu (*code-switching*), t. j. prepínanie z jedného jazyka do druhého. Najčastejším prípadom prepínania je výrok ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ktorý sa v evanjeliu opakuje dvadsaťpäťkrát. Z hľadiska sociálnej lingvistiky mali takéto aramejsko-hebrejské prvky slúžiť na posilnenie identity kresťanskej komunity, stojacej na židovských základoch.

229-248: **J. Feník: Construction Imagery in Colossians.** List Kolosanom používa početné obrazy z oblasti stavebníctva. Feník prechádza Listom a ukazuje, ako sa v ňom stavebnícke termíny rozvíjajú a ilustrujú autorovu argumentáciu. Prvotný motív τεθεμελιωμένοι και ἑδραῖοι και μὴ μετακινούμενοι „upevnení, stáli a neodkloniteľní“ (Kol 1,23) sa opakuje aj v samotnom strede Listu: ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ και βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει „na ňom postavení, upevnení vo viere“ (2,7). Metafory budovania sú tu vsadené do

kristologického a soteriologického kontextu a ich úlohou je dodať osobitnú silu autorovým povzbudzujúcim slovám a napomenutiam.

249-271: **M. L. Soards: Following Paul along the Way of the Parting of Judaism and Christianity.** Jednou z najdôležitejších otázok pre ranú Cirkev bol spôsob prijímania nežidovských konvertitov do svojich radov. Soards sa zaoberá touto problematikou, analyzujúc postoje Pavla, Petra a Jakuba v NZ. O tom, že táto otázka nebola jasne zodpovedaná ani v neskoršom období, svedčí pseudoklementínska literatúra zo štvrtého storočia, v ktorej pokračuje spor medzi Cirkvou, synagógou a tými, ktorí sa pohybujú medzi nimi, t. j. kresťanských židov a židovských kresťanov. Pseudoklementínske homílie dokonca priamo vyzývajú kresťanov prijať Mojžišov zákon a žiť podľa neho.

Animadversiones

272-281: **J. Burnight: A New Interpretation of Job 6,5-7.** V 6,6 sa Jób ponosuje, či môže chutiť jedlo bez soli a končí otázkou: אִם-יֵשׁ-טַעַם בְּרִיר חֲלֵמוֹת „A bielko vajca má nejakú chuť?“ Slovné spojenie בריר חלמות je však ťažko zrozumiteľné a rovnako môže znamenať šťavu z ibiša. Burnight prichádza s originálnym nápadom, prečo sa má tento výraz preložiť ako „táranie snov“ (*drivel of dreams*). Celá šiesta kapitola je Jóbovou odpoveďou na Elifazove predošlé výčitky, a preto motívy chuti, soli a בריר חלמות rir vhodne reagujú na nočné videnie, ktoré spomína Elifaz v 4,12-21. Elifazovo videnie je len snením a jeho poučovanie zostáva bez chuti.

282-292: **S.-I. Song: Seeing the Johannine Last Meal as a Covenant Meal (John 13 and Exodus 24).** Uzavretie zmluvy je v Ex 24 zakončené hostinou z obetovaných jedál. Song identifikuje štrukturálne a tematické podobnosti medzi touto staťou a opisom poslednej večery v Jn 13. Zúčastnení najprv vidia Boha a následne pred ním stolujú. Prijímajú božské zákony s pozitívnou odozvou, ale neskôr v nich zlyhávajú. Obe state počítajú s obradom preliatia krvi a hostujúci sú v nich pozvaní k dôvernejšiemu vzťahu s Bohom. Tieto styčné body potvrdzujú, že Jn 13 predstavuje akt jedenia v rámci uzavretia zmluvy (*covenant meal*).

Jaroslav Mudroň, SJ
Pápežský biblický inštitút
3, Paul Emile Botta St.
91004 Jeruzalem
Izrael